

تأشیرات
انجیر بیتی غزنی
صاحب امتیاز: هارند مامورایک: ازبیر

"TACHINK"
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆՔ

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ

Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն Ե Ի Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ԲԱԺԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԿ.	ՂԵՑ.	ԵՌ.
ԻԶՄԻՐ	80	40	20 ԴՐԶ.
ՊՈԼԻՍ ԵՒ ԳԱԻԱՌ	80	40	2 ԴՐԶ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ	25	15	3 ԴՐ.

Նամակներ պէճք է ուղղել «ԴԱՇԻՆՔ»-ի
Խմբագրութեան
Rédaction du journal Arménien
«TACHINK» — Smyrne

Զի քրտարակաւ ձեռագիրները չեն վերադարձուիր

10 ՓԱՐԱ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ - ՌԱՍԿԱԿԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒՄՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՐ

Սահմ. - Ռաւմ. Կուսակցութեան իր-
մբեր Արեւմտեան Հրապ. ժողովը տեղի ու-
նեցաւ Կիրակի առտու, Մարտիկան Վար-
ժարանի սրահին մէջ, որ այս անգամ
կենդանաց աւարտումէն վերջը՝ լեցուած
էր խուռն բազմութեամբ մը:

Օրուան առեւտրասօս Սուրէն Պարթե-
նան Առեւտրական Հրապարակի վրայ խօսք
առաւ ու ներկաներուն ուշադրութիւնը
լարուած պահեց զրեթէ ժամ ու կէս տե-
ւոյ իր բանականութեամբ, զոր զօւար-
պետի ըլլաւ ամբողջական խտացնել այս
հակիրճ տողերուն մէջ:

Պարթենան նախ խօսեցաւ ազգային
նոր կազմակերպութեան մը պէտքին շուր-
ջը հայ մամուլին հրատարակած կոչումն
ու աւելի կամ պակաս երկարատեւութեամբ
տեսութիւններուն վրայ, և վեր հանեց
բոլոր այդ խօսքի առատութեան ունայ-
նութիւնն ու ազգայնականութիւնը: Մաս-
նաւորապէս չեւոյց սա կէտին վրայ, թէ
քաղաքական նոր կազմակերպութիւնը
պէտք է ծառայել սոսկ անմիջական նշ-
պատաներու, տեղական այսինքն կամ
այսինքն վէճին կամ ինքզինքն բազմապատ-
կարգաբարձութեան միայն հետապնդելով,
այլ պէտք է ունենար ազգային - քաղա-
քական ընդհանուր դաւանանք մը, և
բոլոր այն պէտք է ձգտէր իր՝ ազգացու-
թիւնն ու գործունէութիւնը տարածել
ազգային կեանքի բոլոր երկայնքներուն
վրայ ու բոլոր ճիւղերուն մէջ:

Նոր կուսակցութիւնը, որուն պէտքը
կը յեղեղուէր առեւտր. մը ի վեր, չէր կր-
նար մարմին առնել լրագրական յօդուած-
ներով, որքան ալ արտադրութիւնը ու հե-
ղինականութիւնը անուանեցին ստորագրուած
ըլլային այդ յօդուածները: Ու հարկ ալ
չի կար բոլորովին նորի մը ցնորքին և
տեղին համարել, քանի որ Սահմանադրու-
թեան յաջորդ օրերուն իսկ հայկական ի-
րականութեան մէջ երեւան եկած էր պա-
հանջուած նոր կուսակցութիւնը, ճիշդ
ան ուղղութեամբ, որ կ'օգտակուէր նորին
ուշացած ջատագովներուն կողմէն:

Իզմիրի հայութիւնը գործնական դաս
մը առաւ ամէն տեղի մը ժողովրդային
անկազմակերպ զանգուածներուն՝ բոլոր-
ուելով Սահմանադրական - Ռաւմի վարին
շուրջը և նախընտրելով ազգային ներքին
հասարակականութեան անոր բարեկար-
գութիւնը:

Պարթենան մի ատ մի չօշափեց ապա-
յին բոլոր այնպէսական հարցերը, որոնց
շուրջ մեր հանրային խղճմանքը
կը յուզուի առեւտր. մը վեր, Կատարեալ
ուղղամտութեամբ մը վերջուց ընկեր-
վար խուժանապետութեան փաստերը
ու վարիչ սկզբունքները, և առանց
զիջանելու կասկածի նմանակի ա-
նոնց անկեղծութիւնը՝ անոնց հակադրեց
Սահմանադրական-Ռաւմի վար աղատական
այլ հաւանութեան ուղղութեան իրապաշտ տե-
սութիւններն ու բանաւոր ըմբռնութիւնը:
Մոյց տուաւ ընկերային յեղափոխութեան
այնպիսի վերաբերման բռնադատութեան ա-
պրաւան ջանքերուն բոլոր փաստար-
հեւանքները՝ այն քաղաքական պա-
մաններուն և այն իրականութեան մէջ ու-
րով մեր ազգային կեանքը չըջապատուած
է՛ր Կրօնքի, ընկերային բարեկարգ. և բա-

րոյականի, տնտեսական բարեկարգու-
թեան և բոլոր այս կարգի տեսականներէ՝
հայ ամբողջականութեան մէջտեղ նետած
ամենօրեայ ազատական բանաձեւերն ու բա-
ռամբերը քրքրելով՝ ցոյց տուաւ թէ
ծիւղած կերպարանութիւնը, կեղծաւոր փա-
րիսկցիութիւնը, շահախնդիր ու զոգահար
պահպանողականութիւնը կամ յետադիմա-
կանութիւնը չէին որ մեզ ծառանալ կը
մզէին ամբողջականութեան ստեղծել նկր-
տած հոսանքներուն դէմ, այլ պարզապէս
մեր ազգային-ընկերական կեանքին կազ-
մալուծման ու աշխատանքի վտանգն էր
զոր կը տեսնէինք բոլոր այդ ապագամ ու
խմայտով հետապնդողներուն մէջ և առոր
համար իսկ հակադրել կը ջանայինք այդ
տարբերութիւնը հոսանքներուն:

Պարթենան իր կարգին վերաբերելով
ամբողջականութեան կերպարած բարոյա-
կան հանրային կեանքի մէջ, խորանց
այն ամբողջ անբարոյականութիւնը, որ
կը կայանայ գաղափարական հակառա-
կորդներու դէմ Ստացելքին ազատ ու
թուաւոր գէնքերը գործածելուն մէջ, և
այն ամբողջ սխալները որ կայ ու ժողովրդային
ամբարտաւան յաւակնութեան մէջ ու
ինքզինքն ինքնապաշտութեան կը կարծէ ամէն
սահմանափակութիւն, ժողովրդային խղճի
և ազգային սահմանադրական օրինաց ա-
մէն բռնաբարութիւնն...

— Ուժով ըլլաւ... Ուժով, որոն
դէմ... Ուժով՝ Ուզգին դէմ, անանկ չէ,
գոչեց Պարթենան ծափելու օրոտի մը
մէջէն... Մենք այդպէս իրենց ուժը չի
տեսնու, հոն ուր պէտք էր... Ու մենք
պիտի չուզէինք երբէք այդ կերպով ուժով
ըլլալ...

Այս բոլորէն ետքը, սակայն, Պար-
թենան չեւոյց որ նոր կազմակերպու-
թիւնը հրապարակ չէր ի գար աշխրհա-
կան կերպի հրահրելու, թէ՛ ընդհանրա-
պէս ան իր բոլոր միջոցներով պիտի
նախընտրէր մեր ազգային ներքին կեանքին
խաղաղ բնաշխարհի ապահովելու: Հա-
ւատալով թէ հայրենիքը կ'օգտակուէր ու պա-
ռակտուէր ինքնին պիտի գազդէին
տակաւ, և թէ ամէն հայ իր քաղաքացի-
ական պարտականութեան զետեղելու ու
զուրս գար անտարբերութեան ու հա-
կանութեան մեկուսի գիրքերէն:

Պարթենան հոսի ուրեքն ներկաներուն
աչքին առջև բերաւ եղբայրադաս ատկու-
թեան կարմիր ու դեղն ուրուականը, որ
անէճճեց եղաւ մեր երկրուան ազա-
տագրական շարժումին, որ մեր գահադու-
թեան կեանքը թուաւորեց, մեր նահա-
տակներուն նախնական արեւը սրբապա-
ծեց, և որ՝ ազատութեան ներկայ չըջա-
նին ալ եթէ երբեք մեր ազգային հորի-
զոնէն իր շարաշուք ու սպասանական և-
րեւը պարզեց, պէտք էր մազմէլ՝ որ
այլեւ չի մօտենար ան մեզի, չի նշար սա
զփրտող ու հաղիւ խաչն վար առնուած
ժողովուրդին վրայ, որ բարոյապէս ու
ֆիզիկապէս կազդուրուելու այնքան պէտք
ունի, որ տնտեսապէս ու մտաւորապէս
զարգանալու համար միայն իր միացած
կորովը վառնելու է... Պէտք էր մազմէլ,
պէտք էր մազմէլ, որ եղբայրապէս Ա-
տկութիւնը չի վերադառնար իր զփոխի
ճամբաներէն, ու չի դար իր գեղնային
խորոյնները վառել տառապեալ Հայու-
թեան հոգին մէջ...

ՀՍՅԱՍԿԱՆ ԲԱՐԵԳ. ԸՆԴՉ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

Նկատելով որ Միութեան Մասնա-
ճիւղերէն և նախնականներէն ոմանք ի-
րենց զբաղման առաքուէները՝ երբեմն
կեղր. ժողովիս Առեւտրական, և երբեմն
այլ անունով կը կատարեն, ինչ որ յապա-
ղուէնքու և նոյն իսկ սխալութեան տե-
ղի կրնայ տալ՝ մասնաւոր ամառնային մա-
տակարարութեանց պատճառաւ, հարկ կը
սեպենք միանշանակաբար յայտարարել թէ՛
ինչպէս որ Կանոնադիր ևս բացորոշապէս
կը տրամադրէ՝ Միութեան վերաբերեալ
ո և է զրամ պէտք է ուղղել միմիայն
կեղր. ժողովիս Գանձապետ Տիար Մ.
Անդրանիկեանի հրամանին և հետեւող
հասցէով՝

Mr. Antranikian,
Trésorier de l'Union Générale Arménienne
10 Chareh Nubar Pacha
Le Caire (Egypte)

Ի Դիմաց Կեղր. Վարչ. Ժողովի
Առեւտրական
Վ. ՄԱԼԻԶՆԻՆ
Գահիրէ, 9 Յուլիս 1910 (Կնիք)

Տարան Առաջնորդ՝ Ներսէս Եպիսկո-
պոս Արարիկեանին հետեւող տողերով իր
գնահատումը կը յայտնէ զէպի Միութեան
նախնի մը մէջ զոր Կեղր. ժողովին ուղ-
ղած է Տարանի և Ստանի կարծու-
թեանց մասին, չնորհապաշտութեան յայտնե-
լով վերջին անգամ Ստանի զրկուած 60
անգլ. օսկիին համար:

«Հ.Բ. Պատկանելի Միութեան» օրոտնց
համակրողներէն եմ, վասն զի մօտէն զի-
տեմ և կը գնահատեմ այն հակա ծառա-
յութիւնը՝ զոր ստանձնած է տարիներէ
ի վեր Հայ Ազգի Բնահանրութեան նիւ-
թական և բարոյական յատկաբանութեան
սուրբ գործին համար: Հայ Ազգի արդա-
րեւ կրտսերապետ կը վարկանի զինքն
հանդէպ այդ պատկանելի Միութեան և
մասնաւոր զայն ստեղծող, հովանաւորող
և վարող փեսայան՝ անձնաւորութեանց,
և ամէն անհատ պարտական է բանիւ և
արդեամբ ուժ տալ անոր զարգացման»:

Հայկ. Միութեան Կիլիկիան պատուի-
րակ՝ Տեարք Կ. Պէյ Շէրիտեանի և Յ.
Օհանեանի կողմէ կեղր. ժողովին ուղղ-
ւած նամակ մը կը յայտ աղբ թէ 20-
Մարտի ամիսի ազգայինները սիրալիր ընդու-
նելութիւն մը ըրած են, և իրենց համա-
կիր ու երախտապարտ զգացումներուն
իրեւ գրաւան ապացոյց՝ մասնաճիւղ մը
հիմնաւ են և առաջին բաժանորդագրու-
թեան արդիւնքը եղած է 50 օսկի մուտք
և 5 օսկի ամսարամին: Ասկէ դատ տեղ-
ւոյն երեւելիներէն Տիար Բեկմէկեան, որ
Միութեան հիմնադիր օրոտնային առժամ-
կայ խնամակարութեան անդամներէն է,
Միութեան նախնի է 20 տէնիւմ հոգ:
Պատուիրակները քիչ օրէն իրենց տե-
ղեկապէս պիտի զրկեն կեղր. ժողովին
օրոտնային նկատմամբ:

Կիլիկիայ Տ. Սահակ Կաթողիկոսը հե-
տեւող կողմէն ուղղած է Հ. Բ. Մի-
ութեան:

Սահակ Ծառայ Բիւրուսի Բիւրուսի և
անհատաների կառնով Աստուծոյ եպիսկոպոս:

ապաւս և Կաթողիկոս ամենայն հաշոյ
մեծի ճանն Կիլիկիայ:

Բարձրապատիւ Պողոս փայայի Նու-
պար, Առեւտրական «Հ. Բ. Միութե-
ան» և Ազնուաշուք հիմնադրաց և հա-
մայն անդամակցաց նորին, հարազատաց
Ազգի Հայոց, Օրհնութիւն, Սէր և Ող-
ջոյն:

Երբ արդէն «Միութեան» իր վսեմ նը-
պատակին օրհնութեամբ ունեցած և Ա-
ռեւտրական առաւելոր ծառայի հաւ-
ղաւորում է, որուն ոստերուն վրայ և
հովանիին տակ կը պատապարտին հացի և
զրի կարօտ երանքի, մենք շատ ուշ մը-
նացած ենք մեր սիրազեղ հիացումին միա-
ցնել սրտային մաղթանքներ անոր զար-
գացման ու բարեաւանման համար:

Այս ակամայ յապաղումը «Միութեան»
նորը՝ փրկարար պաշտօնի մասին հաւատ-
քի պակասութեան և համակրանքի փա-
տուկեան յայտարար նշանակել չէր, ոչ,
քանի որ սնրազղ Կիլիկիցին ամենէն ա-
ւելի բաղաւորեցաւ «Միութեան» ա-
ռատաձեռնած նպատակներէն, և քանի որ
ժողովուրդիս ծով ցաւերուն վրայ սիրտս
տոջորդ և էութիւնս սպառող կրակին,
սուգին ու կոծին զովարար ցօղը և ակո-
ւիանքի յոյսը եկան ամենէն առաջ Եղիպ-
տոսէն, ուր Մովսէս ծնաւ և Յիսուսի
մանկութիւնը պատապարեցաւ Հերով-
դէսի մանկակոտոր սուրբն: Անակնկալ ար-
հաւիրքներ բուսական առեւ մեր լեզուն և
սիրար քաղաքացին: Միայն հաց, օգու-
թիւն և արգարութիւն խնդրեալ պար-
տաւորութիւնը ժամանակ չի թողուց ցարդ
երախտազրկութեան և չնորհապաշտաց
հարկը վճարելու:

Ձր գիտեմք, ժողովուրդի որ դասակար-
գէն ծնունդ առած և զծախ և անբանա-
ւոր տրտունջ մը ճշմարտակերպ առածի
չտի ծաւալ և ընդհանրականութիւն գը-
տած է մեր մէջ, թէ Առտուած բարեկի-
ւ բարեգործութեան ոգին ազգային շը-
ռապած և հարուստին համար ժլատ գըտ-
նուած է: Այս աստիքային յիւրեանքը
եթէ ստոյգ լինէր, մեր զփրաղը Ազգը
վաղուց անհետացած լըլլար աշխարհի և-
րեւէն, քանի որ իր վեանքը արաւելիքի
և տառապանքի գոյց մը չլիքաներու չա-
ղապատուէն է:

Դարեւալ կրակի և սուրի դատապար-
տուած, բնական և անբնական սովերու
մասնուած, ջուրի և արիւնի ծովերուն
մէջ ընկղմած Հայ-Ազգը նախանշանական
բարեկամ և մարդկային բարեգործութեամբ
փրկուած է: Իսկ զգացումները հոգեա-
վար ամպեր են, թէ մեր ինքն օրոտան և
մեր իր չանքին, բայց իրեն ամպք սն-
ջըրդիք՝ չեն անձրեւ: Նիւթական կարո-
ղութիւնը և արաւազադրող մտաւոր
բարձր կարող միացած մարդասիրական
առտուածային զգացմանց՝ օրհնաբեր ան-
ձրեւ կաթիլներ են, որ ցամքած և դոսա-
ցած բնութիւնը նոր կեանքով զեղազար-
դելու պէս՝ հոգեարքի սեմին վրայ հեծող
ժողովուրդը կը կենսաւորեն:

«Միութեան» սոսկ զգացումի ծնունդ
չէ, այլ մտքի, սրտի և կամքի ներդաշ-
նակ զուգորդութեան արդասիք է. մար-
դասիրելու զգացումով իմաստաւոր և զե-
ղուն սիրտը՝ միացած ապագայի միմին
խորհուրդներուն թափանցող հոյակապ
մտքին և ամեն ինչ ու խուր առաւելոր
կոխտող հոգի կամքին, յղայքի, երկեր
և ծներ է «Միութեան», որ առաջին և
կենսական պէտքն է ի ծագս աշխարհաց
զիր և սար հայ-ցեղին:

Շատ դարեր առաջ, երբ տեղի ընտա-
նի, քան արտաքին, ցեղեր Ազգին իշխա-
նական Մարկան կրծտեր և ջախջախեր

էին, և նոյնը կրտսերային հայրապետա-
կան գաւազանին, երբ ազգ և եկեղեցի
հաւատարապէս մտանդի տակ էին զրացի
Պարսիկներէն, մեր ոսկեղենիկ և անմահ
գրիչներէն մին՝ փրկութեան միակ միջոց
ցոյց տուաւ «բարեւոյ ծնող Միւրթիւնը»:
Այն օրէն տառն և հինգ դարեր յետոյ Ազ-
գը միևնոյն ճակատագրովն և ողբերգա-
կան կացութեան մէջ, հսկայ բուրգերուն
հովանիին տակ կազմուած «Միւրթիւնը»
նոյն նախախնամական դերը կըստանձնէ,
«նպաստել հայ ժողովուրդի մտաւոր և բա-
րոյական զարգացման և աշխատել բարե-
փրկու. անոր անտեսական կացութիւնը ա-
ռանց զատնական խորութեան Արք. և
նուիրական իրազրով»:

Օրհնեալ և զարծեալ Օրհնեալ անուն
և նորոտակ «Միւրթիւնը», յաւերժական
պարծառք հիմնադիր և վարչ. ժողովոյ
մեծանիւն անդամոց և բերելոյ վարձք
յԱմոյ. բոլոր համակիր և աջակից անձ-
նաւորութեանց, որք կաշխատին բանձ
և արդեամբ «Միւրթիւն» ծաւալման և
բարգաւաճման:

Ազգիմարար
Սահակ Բ. Կաթողիկոս Կիլիկիոյ

Տուեալ ի Կաթողիկոսարանէն Կիլիկիոյ ի
1. Յունիսի 1910 ամի, ի տոմարական թի-
ւականին ՌԳՄԹ, և ի հայրապետութեան
մերում Բրդ. ամի, ընդ 207 թուահամա-
րաւ կոնդակաց:

ԱՅՏՐԵՒԻ ՆԱՀԱՆԳԸ

Ե.

Ոստիւք քիչ մըն ալ մեր անտառնե-
րուն մասին: Սակայն հարկ չէ այժմէն
փայլուն տողեր պատրաստել: Այսօրն կու-
տակալութեան անտառները խիստ չափ
հարուստ են: Ե միւրին 400 հազար տը-
տավարը միայն ծանօթ թիւ մըն է առ
այժմ:

Կառագործները, տակառագործները,
կահագործները, ատարձագործները տու-
փագործները, նալընծիները, ճախարակա-
գործները, ճարտարագէտները, ածխա-
գործները, նաւալէնները աղէկ գիտեն թէ
որքան կարեւորութիւն ունին մեր ան-
տառները:

Բէյնայի ծառերուն հոտաւետ նիւթի-
րէն կըրծքի հիւանդութեան դէմ դեղեր
կը չինուն: Դայլըն բուսած ծառին սլը-
տուղէն և պիտտակներին նուէն ընտիր և-
ղեր կը պատրաստուին:

Փոխադրութեան զիւրթիւն միայն
հարկ է մտածել, որովհետեւ հարուստ ան-
տառ ունենալը բաւական չէ: Հոն դարեր
տեսնող ծառեր կան: Հարկ է որ ժող-
վուրդը գոլորտային անտառներուն վրայ
Հոն միայն աւազակները չեն որ կապա-
տանին, հոն կը ծրարուի ամբողջ նահան-
գի մը հարստութիւնը:

Միևնոյն այսօր արտադրող կը յիշեց
Բէյնայի ծառի անտառներուն հրդեհավատ փը-
ճացումը: Հրդեհը ամբողջ նահանգի մը
բնական հարստութիւնը կազմող անսպա-
ռելի ուժը կը տկարացնէ:

Անտառները միայն բանաստեղծական
աւելն չեն ներշնչեր: Հարկ է գործող-

րանք այդ դարեր տեսած ծառերը մշակել,
որքան կարելի է:

Շատ անգամ օրերով կը զիտենք ան-
տառի մը այրիլը: Շատեր այդ սարսափե-
լի տեսարանին անտարբերութեամբ կը
նային: Ասոնք երկրին տնտեսական վի-
ճակէն չի հասկողներն են: Ուրիշներ այդ
հրդեհին բոցերուն վրայ իրենց աչքերուն
աղբուքները թափել կուզեն, որպէս զի
իրենք ալ օգնեն զայն մարելու: Ջանքին:
Ասոնք երկրին յատաճիլմասէր գաւիթներն
են:

Հրդեհին պատճառը ընդհանրապէս երեք
է:

Առաջին. Գեղացիները յատկապէս կը-
րակ կը ձգեն անտառին մէջ, որպէս զի
քաղցը — առհասարակ:

Երկրորդ. Փայտահատները երբ չեն յա-
ջողի հաստ ու բարձրաբերձ ծառ մը
կտրել, տապալել, այն տառն կրակ էր
զինն ծառին բունին:

Երրորդ. Շատ ուղեւորներ կրակ կը
վառեն անտառին մէջ, որպէս զի կերա-
կուր պատրաստեն: Իրենց մեկնած միջո-
ցին՝ կը հաճին մոտեալ այդ կրակը մարե-
լու:

Հալըն պէտք եղած գաւազանութիւնը
կրնէ կրակին հետ և ահա տարրերը կը
գործեն... ամբողջ նահանգի մը ապագան
խորտակելով:

Անտառները թող սիրուին ամենէն,
որովհետեւ անտառներէն կը ծնի երկրին
ճոխութիւնը:

Ամենակ մըն ալ նետներ Այտընի նա-
հանգին հանքային արտադրութեանց վը-
րայ. յուսալով որ մեր թերին կը հաճին
լրացնել կարողագոյնները:

Չի մոռնամ յիշելու թէ փոխադրու-
թեան տեսակէտը միշտ ու միշտ քննադա-
տութեան զիտակէն պիտի չի հեռացուի:

Մէլեմէյա և Իզմիր սանձագները ամեն
նէն շատ հանք կը պարունակեն: Այսօրն
ու Տէնիզիլի սանձագները երկրորդական
զիւրթ ունին հանքային արտադրութեան
մէջ: Ստրուբան սանձագը անհշուտ է այս
բնական հարստութեան մէջ:

Թէ և մերձաւորապէս մինչև այսօր 100էն
աւելի հանքեր երևան ելած են, սակայն
հազու 40 ի մօտ հանքեր մնանաւորս ստա-
ցած՝ կը չահագործուին:

Եթէ հանքը հարուստ է, եթէ հաստա-
տամտութեամբ կը պեղուի, եթէ ծովա-
փին մօտ է, եթէ փոխադրութեան զու-
րութիւն կընծայուի, այդ հանքը ամեն
կերպով կը չահագործուի ու ձեռնարկողն
ալ բան մը կը հասկնայ:

Ածուխ և Երկաթ, ահա աւագ կարե-
ւորութիւն ունեցող երկու հանքեր: Որոնք
ողեւորութիւն կը պարգեւեն արհեստներուն
և վաճառականութեան:

Մեքենան է որ կը գործէ կոր հիմակ
բովանդակ տիւղերքի մէջ, Արհեստին հի-
մը մեքենան է: Մեքենաներուն նիւթը՝
երկաթ է, հողի՝ ածուխ:

Այսօր, Անգլիա և Պէրսիա միայն
երկաթի և ածուխի չորհրդէն է որ հոչակ
հանած են:

Մեր ածուխներուն խրաքանչիւր տա-
կառաչալը կարծէ յետուն զորուէ:

Միւրթիւնը հանքահանքները մինչև
վերջին տեսներն կը զրկուէին Հինգդի
Օսմանեան երկաթուղիին:

Ո՛վ չի հրճուիր Իզմիրի քարափներուն
վրայէն զիտելով այն հակա և դանդաղատ
մալիւնակները՝ որոնք բնութագրուած են
Զմեռիտ (զմրարտ) եւ Գրամ հանքերով:
Զմեռիտի հանքին խրաքանչիւր տա-
կառաչալը 360 զրուէ պետական տուրք
կը հալթայթէ:

Գրամի ներկայգործութեան անդամիկ
ստաւարն է: Խրաքանչիւր տակառաչա-
լին պետական տուրքն է 400 զրուէ:

Մանկանէլը՝ առ խրաքանչիւր տա-
կառաչալի, 360 զրուէ պետական տուրք
կը պարգեւէ:

Ձիւնի և Արծաթախառն կապարը իր
16167 արտադար տարածութեան մը վը-
րայ, բաւական փոքուած հանքեր են:
Խրաքանչիւր տակառաչալին միւրթի քա-
ժինը 330 զրուէ է:

Ծարախառն (Անիմիւն) կը գտնուի
միայն Էօտէմիշի մօտերը, և խրաքանչիւր
տակառաչալին վրայ 1400 զրուէ միւրթի
խառնուի կուտայ:

Միւրթի հանքը Մէքքէի (Էօտէմիշ)
մօտ կը գտնուի, պետական տուրքն է
միայն 470 զրուէ:

Փիլիթի, Ծծումբի, Արսենի, Գարա-
պետայի հանքերը բաւական ազմուէ հա-
նեցին հին ընթացի օրով: Ծահաւոյ Բորե
նին կը զոգար ամեն անգամ որ իրեն
կըսէին թէ նոր հանք մը երևան եկած է:

Դիւրաւառ նիւթեր պարունակող հան-
քերը անմիջապէս կը փակուէին և խտիւ-
րը պատժուէր այն անձը որ կըսէր թէ
կարելի է չահագործել այս կամ այն հան-
քը:

Եթէ այդ վանդալ երկար մնար իր
արիւնտ գահին վրայ, թերեւ հողհանա-
գիստ պիտի կարգայինք օտմ. ճորտա-
բարուեստին, հանքային չահագործումին,
Էլեքտրական պայծառութեան և տնտե-
սական կեանքին վրայ:

Հոչակաւոր Նամանյար լեռին մէկ կող-
մը ռակեմաճ գտնուած է: Այս վերջին
հանքը խիստ ճիւղ ցոյց տրուած է: Ո՛վ
որ ձեռքը, որ ատեն պիտի չահագործէ
այս բնաբեր հարստութիւնը:

ՀԱՄՊԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՅՈՒՐԱԴ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱՅԵԼՈՒԹԻՒՆԷ
ՍԱՀՄԱՆՈՒԹ. ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱԹԹԻ

Շարաթ օր, տարեկարձ Օսմ. Սահմա-
նադրութեան, Առաջնորդարանը չքեղատէս
զարդարուած էր մրտենիներով, զօրաչ-
ներով և գոյեղոյն լապտերներով:

Առաւօտ առաջնորդարան եկան Առաջ.
փոխանորդ Ս. Յովհ. Ա. քնյ. Տ. Յա-
րութիւն քնյ. Քաղ. ժողովոյ ժողովան-
պետ՝ Յարութիւն էֆ. Իփիլիքեան, Բա-
րէի ժողովոյ հայ անդամ Միսաք էֆ Մօ-
րուքեան, Քաղ. ժողովոյ անդամներէն
Յարութիւն էֆ. Պահարեան, վարժա-
նաց Տիւնուէ՝ Թովմաս էֆ. Պոյաճեան և

մասնաւոր կառքերով գացին Կառաւա-
րական Քալատը՝ Վանք. Կուսակալ պէյին
չորհաւորելու օրուն տօնը:

Գոնաքի մէջ Հայոց ներկայացուցիչնե-
րը հիւրասիրուած են սիրալիր կերպով.
Վանք. Կուսակալը Սահմանադրութեան
առթիւ գեղեցիկ ճառ մը կարդացած է
հոն ներկայ գտնուող բոլոր հիւրերուն,
հիւրասիրական մարմնոյն, հողեր պետե-
րուն և բարձրաստիճան անձնաւորութիւն-
ներուն, ապա խօսք առած է թուրք բարձ-
րագոյն վարժարանի տեսուչ հօճա մը և
Օսմանեան հարստութեան համաժողովա-
նութիւնն ընկէ յետոյ՝ թուած է ազատ
թուրքոյ կրօնական Թուրքոյ միջև գլտ-
նուած անհուն տարբերութիւնը, ճատա-
գովելով Թուրքոյ այլապէս տարբերուն
համեմատութիւնը գործելու պէտքը՝ երկրին
յատաճիլմութեան ու զարգացման հա-
մար:

Ապա բոլոր ներկաները մեծարուած են
յատկապէս պատրաստուած ճոխ պիւֆէ
մը:

Հայոց ներկայացուցիչները այցելած են
զինուորական հրամանատարին՝ Զօրանու-
ցին մէջ, Մ. և Յ. Քաթիլէի կեդրոնական
Քլիւպը ու Քաղաքապետարանը, ուր
միևնոյն սիրալիր ընդունելութեան ար-
ժանացած են:

Պատուիրակութեան ընկերացած է նաև
«Քար» Հ. Ն. Մ. վանքալը և ընտիր
կողմերը նուագած է՝ արժանանալով գը-
նահատուեցներու:

Իսկ (Վ. Ն.) ժամը 3ին Առաջնորդա-
րան այցելած են Մ. և Յ. Քաթիլէի ան-
դամներէն հինգ հոգի և հիւրասիրուելով
մեծարուած են Առաջնորդարանի մէջ, ուր
ներկայ գտնուած են Առաջ. Փոխանորդ
հայրը՝ չքեղատէս քանի մը քահանա-
ներէ, Քաղ. ժողովոյ Ատենապետ Յ.
Իփիլիքեան էֆ. և Ուսումն. Խորհրդոյ
Ատենապետ Յ. Հարենց էֆ. է:

— Անցեալ ուրբաթ օր քաղաքս ժա-
մանցին Տէր և Տիկին Օ. Արապեան՝
Տրապիզոնէն, Տիար Օնիկ Արապեան
Տրապիզոնի մէջ հաստատուած Արապեան
ճանօթ վաճառատուն անդամներէն է, որ
Թուրքիոյ Գօլէճ չքեղատէսարտ՝ բաւա-
նարներ Մանչիսթըր մտացած է իրենց
մասնաճիւղին մէջ, ապա վերադարձած
Տրապիզոն և իրերն հազիւ տասն օրէ
ի վեր ամուսնացած Ազն. Օր. Պէպիլիս
Կ. Միլիթ-Մուրատեանի հետ: Տիկին Պէ-
պիլիս խնամալ կըթուլան մը ստացած
զարգացեալ Տիկին մէջ, չքեղատէսարտ
Թիֆլիզի սուսական բարձրագոյն քիմ-
նագիտէն և վարժարանի վկայականին
հազիւ տիրացած՝ կը տիրայի նաև
Տիար Օնիկ Արապեանի սրտին: Տէր և
Տիկին Օ. Արապեան զէպի Զուլեյքիա
իրենց մեղրալուսնի ուղեւորութեան առ-
թիւ կը հանդիպին Իզմիր՝ Տիկինոյ ազ-
գականները տեսնելու և հիւրասիրուած են
Տիկին Պէպիլիսի մօրեղբոր՝ Տիար Տիգրան
Չիլիկիլեանի տունը, ուր պիտի մնան
չարալի մը չափ:

ԿՈՎԿԱՍ

Նախորդ ամսոյ 27ին Թիֆլիզ ժամա-
նած է Ն. Վեհապետութեան Ամենայն
Հայոց Մատթէոս Բ. Կաթողիկոսը: Ն.

ԱՐԱՋԻՆ ՀԱՄԲՈՐԸ

(Վ Ի Պ Ա Կ)

Պ.

Մարիէթ չի պատասխանեց: Գլուխը
վեր առաւ և մեքենայական շարժումով մը
գետնէն ձգեց զլուխը ծածկող պատռած բօ-
շնու Բօլին նայեցաւ և երկու երկուստորդնե-
րուն աչքերը գիրար հասկցան: Փոքր առ
փոքր մանկամարդ աղջկան գորգադոյն քի-
րերը խնամաւ տնկող մը քողարկուեցան և
որոցունքի երկու կաթիլներ սահեցան իր
այտերն ի վար: Մայրաքիղ երջանկութիւնը
իր լեզուն կը կապէր և աչքերը արցուն-
քով կը լեցնէր:

— Այս իրիկուն ես պիտի առաջնոր-
դեմ քեզ քու տունը, ըսաւ անոր երկուս-
տորդը, ինքն իսկ տարօրինակ յուզում մը
զգացով: Քեզի պիտի ընկերանամ: Կու-

զեն:

Կը հարցնէր թէ կուզէ... ինք օր մին-
չեւ այն տառն բաւական անտառիմ եղած
էր, և չուէր զացող բոլոր սպասուհիներ-
ուն միևնոյն կը կամէր: Յնդոտներ հա-
զած այս խեղճ գործաւորութիւնը բոլորովին
վիհերոտ կը զարծնէր զինքը և որ՝ սա-
կայն՝ շատ երկչուտ էր և իր երեսը նայելու
անգամ չէր համարձակուի: Բայց Մարիէթի
պայծառ ճակատէն այնպիսի մաքրութիւն
մը կ'արտացոլար որ իր աչքը կը վախը-
նէր: Չէր համարձակուի խտուելիամբ
վարովի անոր հետ և ո՛չ ալ լատի խօս-
քեր նետել անոր երեսին, ինչպէս պիտի
ընէր՝ եթէ ուրիշ աղջիկ մը ըլլար. իր և
անոր միջև անդունդի նման բան մը կար
գոր անկարելի էր կտրել անցնել:

Նոյն իրիկունը երկու հոգի կ'անցնէին
այն նեղ գոլիէն որ կը տանէր Մարիէթի
բնակած տունը: Կամաց կամաց կը քա-
լէին և քիչ կը խօսէին: Գործաւորը իր
կարծրացած ձեռքին մէջ կը բռնէր ժան-
տաթղթնիկ ծիւղ մը զոր երկուստորդու-
հին ձեռքէն աւած էր: Միւրթիւնը տա-

կաւ կը պատէր երկրը ու քաղաքը կը
պատրաստուէր հանգստանալու: Խեղ-
ճուկ բնակարանին սեմին վրայ իրա-
րու ձեռք սեղմեցին և ըմբին:

— Առ վաղիւ:

Պ.

Օղոստոսի այս վերջալոյսէն ի վեր ա-
մէն իրիկուն ժպտով մը «առ վաղիւ»
կըսէին իրարու: Եւ հետեւալ առտուն կըը-
կին զիրար գտնելով՝ երջանիկ կըզգային
ինքզինքնին: Մանկամարդ աղջկան մա-
քուր և անարատ սէրը հրաշալի ազդե-
ցութիւն մը կը գործէր երկուստորդ գոր-
ծաւորին վրայ: Մինչև այն տառն կինը
իրեն համար ատորին էակ մըն էր. հիմայ
Մարիէթի գորգադոյն անուշ աչքերուն
ամենափոքր մէկ նայուածքը դող կը հա-
նէր իր սիրտը: Այլ չէր հայեցիւր, ալ զի-
նետուն չէր երթար. կէսօրուան հանգստի
պահուն անոր քով կը նստէր և ցած ձայ-
նով կը խօսակցէին իրարու հետ, որպէս
զի ո՛չ ոք լսէ իրենց խօսքերը և ծաղրէ

զիրենք. ապագայի ծրագիրները կը յօրի-
նէին:

Քիչ ատենէն պիտի կարգուէին և այր
ու կին պիտի ըլլային:

Երկուստորդը ալ փոխ դրամ չի տուաւ
իր ընկերներուն և ծնեցէ հրաժարեցաւ բո-
ւրովին: Ինչպիսիք թիւները ըրաւ որպէս
զի բաւականաչափ դրամ ունենայ վճա-
րելու գեղեղեցիկ և այն երկու կերտնե-
րուն համար որոնք պիտի վառէին խորա-
նին վրայ պատկին օրը:

— Այն օրը, կըսէր, աղուոր արեւ մը
պիտի ընէ և եկեղեցիին մէջ երգեհոնները
պիտի նուագեն հանդիսաւոր օրուան մը
պէս:

Այս խօսքերուն վրայ Մարիէթ ազօ-
թելու զիրքով մը ձեռքերը կը միացնէր
և աչքերը կը գոցէր. կարծես արդէն ի՞նչ
լսէր քահանային հարցումը:

— Մարի, ունիս անասան կամք...
Եւ ակամայ՝ պատասխանը կը խուսա-
փէր իր բերնէն:

— Օ՛հ, այո՛, այո՛, անդրողուկի կամք
ունիս իր կինը ըլլալու:

